

GAZETA

DE TRANSILVANIA.

ANŞA

(KŢ PREANALTA BOIE.)

AL VII-LEA

N° 16.

Brashov, 24. Februarie.

1844.

Газета ачеста есе реглат де доъ орі пе септъмълъ. Прецъл ей дъпрезънъ къ ал фоией пентръ минте, иимъ ши литератъръ есте пе зп ан 8 фюрині (24 доъзечері) ардинт дъ афаръ, іар дъ Брашов 7 фюр. ард. Презъмерация пентръ Брашов ши динѣт се фаче ла редакцие ши ла едиторъл, іар дъ афаръ ла к. к. поще ши ла щидіи пощриі DD. колекторі ши анѣте дъ Іанш ла D. Dim. Ніка, іар дъ Бъкрещі ла D. Іосиф Романов ши ла D. Фридр. Валъвѣт, ливраріи.

АРТИКОЛ ДНЧЕПЪТОРІЎ.

Съръчіа.

(Днкере.)

Палиативе. Дъ медичинъ се зик міжлоаче палиативе ачелеа, къ каре воалеле се виндекъ пѣмаі де азі пе тѣне, фъръ ка съ се стерпиаскъ дин рѣдъчинъ. Токма аша міжлоаче палиативе с'аѣ сіліт а афла зпнн върваці адънк къцетъторі ши пентръ оменіме фервінте сімдіторі, спре а рептемеіа кредитъл дъ патріе ши спре а алънга съръчіа. Міжлоаче де ачестеа пѣтмн: тривзналеле камбіале, конскриереа тошилор стѣтътоаре, каселе де дъпрѣмътаре ши каселе де пѣстраре. Тревъіе съ рекъноацем, кѣткъ асемеіеа ашезъмінте фолосеск тѣлт вилелъи комън. Дъпъ че дъсъ педнкредереа дътре оамені с'аѣ лъдіт атѣт де тѣлт прекът о ведем ачеста дъ дъріле поастре, тот фолосъл зиселор ашезъмінте сеатълъ къ фолосъл зпор змѣреле въне, къ каре те апері де плоаіе дъ міжлокъл знеі касе, а кѣреі коперіш е спарт пе о сѣтъ де локърі. Оаре п'ар фі маі впе а репоі коперішъл ши каса тоатъ? Каре есте каса кредитълъи общеск? Есте карактеръл постръ ши фріка лѣі Дѣмнезеѣ че лаче дъ ииміле поастре але тѣтърор; ачестеа съ пі ле репоім, съ фім адекъ оамені чінстіді, динъндъне де къвънтъл дат, съ днкъркът пе змеріи пощриі пѣмаі атѣта даторіе, — дакъ пѣ пѣтем пічі де кът скъпа де еа — кътъ съ о пѣтем пѣрта фъръ притеждъіреа економіеі ши а карактерълъи постръ. Че пе фолосеіе спре пілдъ, кѣткъ чінева пе къпіталъл постръ че іл дѣт дъпрѣмът, дши леагъ де іпотекъ о тошиіе къ прецъл потривіт, дака дътр'ачеа ши ел ши еа се фак, орі къ аѣ фост ши маі де пайнте піше прѣдъторі ши оамені де нимік? Асемеіеа даторічі аѣ пѣ те пот пѣне ла тѣлп маі дъгъіѣ келтзінд пе нимікърі тот дъпрѣмътѣл че леаі фѣкът, апоі лѣсънд тошиа оелігатъ дътр'о пѣрѣсіре ши неоръндъіалъ, дъ кът сѣі сказъ прецъл маі жос де сѣтеле днкъркате пе ачесаши, ши дъ зрѣт алергънд ла дндърареа жѣдекъторілор коръптівилі (митарпічі) прекът ам зис дъ рѣндъл трекът.

Бисерікъ, шкоалъ. Дечі дакъ дъсвн карактеръл постръ аре неапѣратъ тревъіндъ де дъдрептаре ши репоіре пентръ ка съ пѣ ажънцем пічі дъ геена съръчіеі времелпіче, пічі дъ фокъл чел де вечі: асѣпра къі каде стрінса даторіе де а пе прегъті, ка съ фім кредиторі чінстіді, даторічі къ къцет кърат, ши жѣдекъторі дрещі? Аша есте, къ авереа пі о къщігът прін тѣнкъ ши сіліндъ, — къщігъл пе ремъне сігър прін сігърсіреа че пі о фак леціле, — леціле пѣмаі атъчі прінд лок, кънд персоаіеле жѣдекътоаре ле адміністръ ши ле пѣзеск дъ фріка лѣі Дѣмнезеѣ ши дъ дрептате? Фріка Домпълзі ши дрептатеа о поате гѣті пе пѣмълт пѣмаі вісеріка ши шкоала. Шкоала есте вісерікъ пентръ прѣччі, іар вісеріка есте шкоалъ пентръ чеі крескъці. Статъріле челе маі лѣміпате аѣ къпоскът де тѣлт ачест адевър, пентръ ачееа еле пѣпѣмаі аѣ апѣрат вісеріка ши шкоала ка пе піше ашезъмінте, фъръ каре еле ведеа къ пічі зп чеас пѣ пот ста, чі тот деодатъ леаѣ дат міжлоаче ла тѣлп, къ каре съ поатъ лѣкра спре лѣміпареа оменімеі, адекъ вапн ши тошиі. Вісеріка іаръш пе лѣпгъ че тревъіа съ шіе, къ фіѣл оменеск п'аѣ врѣт съ дптемеіе дппѣрѣдіе пе ачест' пѣтѣлт, апоі аверіле днкрезыте де кътре стат авеа съ ле прівеаскъ пѣ ка скоп, чі ка міжлоаче, къ а кърор ажъторіѣ съ поатъ дъмъці пе фіі дппѣрѣдіеі череці. — Прін девалвацие прекът партікъларіи аша ши вісерічеле ши шкоалеле аѣ пердѣт дин фондъріле лор 92 дин сѣтъ; дъсъ пердереа ашезъмінтелор еклесіастіко-школастиче каде къ атѣт маі греѣ, къ кът дъ веакъл постръ се афлъ маі пѣціне тѣпн евлавіосе, каре съ адкъ філеріѣл ла вісерікъ. Аша поі тревъіе съ пе копвінцем десѣвършіт, кѣткъ дакъ дела шкоалъ ши вісерікъ се ашеаптъ фолос, еле тревъіе съ фіе дъзестрате дъпъ къвііндъ. Кѣт ва проповѣдъі евангеліа зп преот гол ши флѣтѣнд? Кѣт ва дінеа шкоалъ зп дпвѣдъторіѣ плѣтн тѣлт маі рѣѣ де кът пѣсторіѣл вителор воастре? Кѣт се ва деосебі деніѣл ши талантъл дин капітеле негіоіе, дакъ пѣ веі дптінде ажъторіѣ де дпвѣдътъръ ши тіперілор неавъці? — Нѣ есте ачі локъл а пе прім-

бла prin тоатъ Romъnimea поастръ dealънгъл dealатъл ші а специфика фъръ осевіре тоате аверіле, тълте пѣцине, кѣте се афлѣ дп тѣнїле шкоалелор ші дп алѣ вїсерїчеї ка фѣндѣрї саѣ ка мошїї стѣтѣтоаре; атѣта то-тѣш дпсемпѣтм дптре лакрѣмї, кѣткѣ пої пѣлѣ дп чеасѣл де акѣта неам фолосїт рѣѣ песте тѣсѣрѣ шї де ачел тѣлт саѣ пѣцип че ам авѣт дп тѣнїле поастрѣ. Еѣ пѣ зїк кѣ рѣѣл фолос аѣ ѣрмат дп вїна поастрѣ, пен-трѣ кѣ вїне шїѣ, кѣткѣ вїсерїка лѣї Дѣмпезѣ дптре пої аѣ пѣтїмїт пѣлѣ акѣт шї авѣ жалѣ тѣлтѣ. Кѣ тоате ачестѣа сѣ арѣпкѣтм о репѣде нрївїре. Дп Ардеалѣл пострѣ шї дп Ънгарїа пѣлѣ ѣнде лѣкѣеде ромънїме, се афлѣ дп тѣнїле ромънїлор кѣтева тѣлѣ-стїреле саѣ маї вїне скїтѣрї, фїеде каре кѣ кѣте о мошїорѣ, се афлѣ їарѣш ла челе маї тѣлте сате ромънѣшї кѣте о мошїоарѣ, пѣтѣлѣдел, пѣдѣрїче, пропрїетѣдї |а вїсерїчи-лор деосевїт де мошїоареле депѣтатѣ прео-дїлор; маї шїм шї кѣтева фондѣрї . . . Кѣтм с'аѣ адмїнїстрат ачестѣа пѣлѣ акѣт, пентрѣ пѣтеле лѣї Дѣмпезѣѣ кѣт?! Ъпеле дп пѣмї-теле тѣлѣстїрї ера маї пайте локѣрї де шкоалѣ ѣнде ѣтѣла вїедїї вїедїї дела кѣте дѣѣ треї сате; їар асѣзїї? ах дпмї ведїї зїче, кѣ дпн полїтїкѣ с'аѣ фѣкѣт ѣтате. Еѣ пѣ крѣд. Мошїореле вїсерїчелор ла челе маї тѣлте локѣрї се даѣ дп арѣндѣ пе вїпарс че ѣдѣ гѣтлѣжѣл кѣраторїлор, саѣ прекѣтм пѣ демѣлт се еспрїмѣ кѣ жалѣ зп епїскоп гре-ко-неѣнїт, тѣлте дпн ачелеашї мошїоаре се дпстрѣїнеазѣ де тот пентрѣ скопѣрї де нї-мїк. Асфел пої ромънїї нїчї пѣципѣл че ам авѣт пѣ л'ам шїѣт пѣстра шї кѣвїнтеле еван-гелїеїс'аѣ дпшлїнїт дптрѣ пої, кѣткѣ шї чеѣа че нї с'аѣ пѣрѣт кѣ ам авѣт, нї с'аѣ лѣат. —

Дп Цара ромънеаскѣ шї Молдова есте алт-фелїѣ. Аколо маїка вїсерїкѣ аѣ апѣкат дпн времї шї веакѣрї ла тѣнїле сале аверї шї мошїї фоарте дптїне; ачелеашї дпсѣ пѣлѣ акѣт дпн вїна веакѣрїлор аѣ рѣмас партеа чеа маї маре кѣпїталѣрї моарте, адекѣ нефоло-сїте спре скопѣл пентрѣ каре аѣ фост менїте. Преасфїнїдїлор, пѣрїпїдїлор, домнїлор! Аша пѣ маї поате мерѣе. Де пѣ вом дпгрї-жї пої дпшїне пентрѣ дпвѣпѣтѣдїреа стѣрїї поастрѣ матерїале, пентрѣ алѣнгареа сѣрѣчїеї; де пѣ пе вом апѣка кѣ тоате браѣеле шї кѣ тоцїї де о радїкалѣ рефортѣ шї дпвѣпѣтѣ-дїре а крѣщерїї морале ла тїперетѣл пострѣ, ка сѣ пѣ ажѣпгѣ а кѣпѣта пе вїїторїѣ зп кара-ктер рѣсѣѣдѣт, десѣрѣнат, толенїт шї кѣ то-тѣл сѣѣѣѣтат де орї че патїмї, пої, лїпсїндѣ-не апѣрѣторї дпцелѣпдї, пѣ пѣїѣ анї доѣзѣчї, шї пе вом стїпѣе дпн категорїа падїлор. Сїстема че домпѣеде ла пої дпн зїоа де асѣзїї атѣт prin шкоале, кѣт шї пе амвоане, пѣ ѣ дп старе а пе скѣна де перїчѣне. Архїереїї шї преодїї сѣшї адѣкѣ амїпте, кѣ тѣлѣтїторїѣл леаѣ зїс пѣ пѣмаї сѣ вѣтезе, чї шї маї вѣртос сѣ дп-вѣеде шї ле аѣ зїс їарѣш: Дофторѣ вїндекѣте пе тїне дпсѣдї.

ЪНГАРИА.

Дпн Марамѣрѣш. Сїгет. Четїторїї пѣ вор фї ѣїтат, кѣ дп нрїтѣвара апѣлѣї тре-

кѣт алеѣереа депѣтацїлор дп комїтатѣл Ма-рамѣрѣш с'аѣ фѣкѣт дпсодїтѣ де греа вѣр-сарѣ де сѣпѣе. Атѣта дпкѣ се шїе, кѣ Маїе-статеа са реѣеле спре а дескопѣрї пе чеї вїно-вацї, вїневої а рѣндїї ла Сїгет о комїсїе дп персоана домпѣлѣї Емерїк Інкеї де Інке адмї-нїстраторѣл дпн Зоїїот. Амвеле партїде дѣ-рїа а ведеа сѣѣршїтѣл комїсїеї, зпа кѣ вѣкѣрїе алта кѣ дпгрозїре. Дечї D. комїсар Інкеї трї-тїсе ла 1. Февр. о скрїсоаре кѣтрѣ адѣнареа комїтатѣлѣї, prin карѣа фѣкѣ де шїре, кѣ ла 4. Февр. се департѣ дпн Мармацїа поастрѣ, кѣчї вїновацїї с'ар фї дескопѣрїт шї пѣдеапса ва ѣрма; (кам дп Авгѣст?)

Спре а прїчѣе маї вїне прїчїна вѣрсѣрїї де сѣпѣе ла пої, ѣ де неапѣратѣ треѣвїпѣѣ а дпсѣмна, кѣ дпн Марамѣрѣш се афлѣ дѣѣ пар-тїде (фатрїї, факцїї) фоарте аѣер демаркатѣ: зпа дпн ачестѣа есте а калвїнїлор, прекѣт партїзанїї дпсѣш се пѣтеск пе сїне шї алта а ромънїлор. Чеа дпн тѣїе стѣ дпн немешї маїарї шї рѣшї, їар ачѣаста дпн немешї (воїерї) ромънїї. Де п'ар маї фї алте семне карактерїстїче, сїпгѣра пѣтїре че шїї дѣдѣрѣ партїделе, аратѣ дпвѣдерат, кѣ (дѣхѣл шї те-дїнда лор есте зп амѣстек де релїѣїе шї на-цїоналїтате |дп амѣндѣѣ; деосевїреа есте пѣ-маї, кѣ партїда калвїнѣ шїе фоарте вїне че вреа, їар ромънїї фѣрѣ а шїї лѣтѣрїт, сїмт пѣмаї дптѣнекат чеѣа че ар трѣзї сѣ ѣрмезе. Кѣткѣ рѣшнѣїї де шїї сѣпт де о релїеѣе кѣ ромънїї, дпн тотѣшї кѣ калвїнїї (маїарї) дпн контра ромънїлор, есте зп лѣкрѣ преа фїреск дпн окїї ачелора, карїї кѣпоск їсторїа Марамѣ-рѣшѣлѣї, де ѣнде аѣ енїт прїпѣдѣл Драгош дпн Молдавїа. Дестѣл атѣта кѣ дпн 26 Априліе 1843 маїорїтатеа комїтатѣлѣї карѣа стѣ дпн ро-мънїї, алеасе депѣтацїї ла діетѣ пе варонѣл Емерїк Стоїка вѣрѣват вестїт дпн цара тоатѣ шї пе Гаврїїл Мїхалї фостѣл депѣтат ла діета дпн 183⁹/₄₀. Калвїнїї воїсерѣ а алеѣе пе Петрѣ Морїд тѣлѣаш шї пе Іосїф Саплонцаї жѣде. Новїлор ромънїї карїї ера де дѣѣ орї маї пѣ-теронїї де кѣт чеїлалдїї, дпн порѣнка конте-лѣї провїнцїал (фѣїшпан) лї с'аѣ фост лѣат шї чѣтецеле, кѣ каре венїсерѣ пе дрѣт, дпн кѣт еї пе вреѣеа алеѣерїї пѣмаї кѣ браѣеле шїї кѣ пѣтнїї се апѣрарѣ де саїїлѣ алтора; кѣ тоате ачестѣа алеѣереа кѣзѣ дпн партеа лор. Дѣпѣ алеѣере ромънїї дпчѣпѣсѣрѣ а се рѣспѣндї, пе кѣнд їатѣ партїда калвїнѣ арматѣ вїне се репѣде асѣпра лор dealънгъл вїдѣелор Сїгетѣ-лѣї шї прекѣт ера рѣспѣндїдїї парте маре гата де дрѣт, дпчѣе аї тока шї аї дѣкѣла пе моарте; вїдѣеле се дпкрѣпѣтѣ дпн сѣпѣе. Ън маре пѣтѣр де ромънїї ера адѣнат дпн кѣртеа шпанѣлѣї Ладїслаѣ Ман де Шаїо, тот ромън пѣскѣт; калвїнїї дпсѣ теарсѣрѣ шї пе кѣртеа ачестѣїа шї спѣрѣндѣїї поарта, пе 29 дпн крѣп-тарѣ де моарте, їар пе треї оторѣрѣ, тодї ачѣїцїа ромънїї! — Ачестѣа ам афлат кѣ кале а вїле дпсѣмна кѣ ачѣа адаосѣ рефлѣксїе, кѣ крѣзїмеа дпн 26. Априліе дела пої с'аѣ пѣблї-кат дпн кѣтева алте газете кѣ тотѣл дпн алт дѣх шї фѣрѣ пѣзїреа де адеѣтѣр. —

(Скоп дпн о кореспондїпѣѣ маї лѣпгѣ а D-лѣї Георгїе Ібра повїл дпн Марамѣрѣш).

Chronica.

Spania. Madrid, 7. Феврваріе. Търврърїле дела Аликанте аѣ дат іаръш де лѣкръ министерїалї, каре дн тоатъ зїоа се аднѣ, сѣтвїндсе пентрѣ афлареа мїжлоачелор кѣ каре с'ар пѣтеа конжрація днѣдшї, кареа кѣ тоате кѣ пѣнъ акѣм се ївї пѣмаї ла доѣ локврі, е теамѣ днѣс кѣ ва їсвѣтї шї маї департе кѣ атѣта маї вѣртос, кѣ есплозіа дела Аликанте шї Картагена аѣ фост пѣмаї о дмплаїнїре а планзїлор че с'аѣ лѣкрат дн Madrid. Шїї вреаѣ а шї, кѣ ачесте търврърї с'ар фї продѣс кѣ аѣрѣл Енглїтереї, кареа се vede а авеа їнтерес де а днвѣртї дара ачеаста непорочїтѣ дн тот кїпѣл.

Жърналеле дела Madrid кѣ датѣ дн 8. Февр. кѣспїнд о днїїндаре офїціалѣ, кѣткѣ Madridѣл с'ар фї декларат дн старе де ресѣоїѣ, кѣ каре прїмеж ценералѣ Нарваез ар фї шї словозїт о прокламаціе.

Британїа маре. London, 12. Феврварїе. Процесѣл лѣї О'Коннел с'аѣ їспрѣвїт; днѣс пѣ дн фаворѣл лѣї шї а партїзанїлор сѣї, чї токма дн контрѣ. Ам фост поменїт чева, кѣткѣ О'Коннел ар фї кѣвѣнтат дн зїлеле трекуте; днѣсдїмеа локѣлї астѣдатѣ пѣ не їартѣ а дншїра днтреага лѣї ворѣїре, тѣкаркѣ днтр'адевѣр мерїтеазѣ; пѣтем днѣс зїче, кѣ атѣт кѣспїнсѣл, кѣт шї фокѣл шї стїлѣл дн каре аѣ ворѣїт рарѣл вѣрват, сѣнт песте тоатѣ днкїпзїреа. Дн тот локѣл се сїмеа а арѣта кѣвїнчоаса реверїндѣ кѣтре трївзналѣ де жѣдекатѣ днпїнтеа вѣрѣїа ста. Прекѣм тотдеа-зна аша шї акѣм днтрї вѣтрѣл, кѣткѣ ел аѣ авѣт дрепт лецїїт а фаче ачееа, че аѣ фѣкѣт шї десвїновѣдї скопѣл сѣѣ: деспѣрдїреа зпїреї лецїїтїве, прїп о прївїре їсторїкѣ асѣпра не дмплаїнїреї кондїїїлор че с'аѣ легат кѣ зпїреа. Ла ачеастѣ аргѣментацие треѣте сѣ респїндѣ гѣвернѣл, зїсе О'Коннел; днѣс пѣ прїп ачееа, кѣл ва пѣне ла прїнсоаре не ел, шї не чеїмалдї повѣдѣїторї аї „репеалѣлї“, чї прїп серїоаса днѣвѣнтѣдїре а Ирландїеї шї прїп зшѣрареа лїпсеї сѣнт каре цеме сѣртанѣл лѣкѣїторїѣ аї акѣм пѣмїтеї дѣрї. Ачеаста, шї пѣмаї ачеаста ва фї дн старе а апѣса търврърїле шї пемѣлцїмїрїле. Ачеаста ар продѣче дн аdevѣр о зпїре, дн каре ар пѣрчеденѣмаї вїнеле, вѣпѣстареа шї днфлорїреа ачестор дѣрї. Ёспрѣвїнд О'Коннел кѣвѣнтѣл сѣѣ, днчепѣ дн 7. але ачестеїа солїчїторѣл ценерал, зїл днтре адвокациї гѣвернѣлї репїка са ла тоате челе че с'аѣ зїс пѣпѣ ачї; дн тот декрѣсѣл ворѣїреї лѣї се vedeа кѣ воїеде а скоате не О'Коннел шї партїзанї сѣї де ресѣлѣторї, карїї с'аѣ адѣнат ла омалтѣ кѣ скоп де а скоате ла кале прескїтѣвѣрї дн констїтѣціе, аѣ конжѣрат. — зїче ачела — ка прїп мїжлоачеї пелецїїте сѣ стрїче зпїреа констїтѣціоналѣ, кѣчї — адѣче ел пїлдѣ — тот конжѣрація есте ачееа, кѣнд маї тѣлцї лѣкрѣторї не зї саѣ хамалї се днцелег дн пѣвлїк, кѣ вор днпедека, ка алцї лѣкрѣторї сѣ пѣ поатѣ лѣкра не о апѣмїтѣ платѣ. Чїнева поате авеа о даторїе вѣпѣ ла зп ал треїмеа, днѣс дакѣ ва лѣа зп соѣ кѣ сїне шї ва терѣе сѣ скоатѣ кѣ пѣтереа претензіа са дела даторнїк, аѣ фѣкѣт

конжѣраціе дн контра ачелѣїа, прїп зрмаре е вїноват. Скѣрт, кѣвѣнтареа ачестѣїа цїпѣ пѣпѣ дн 9. але ачестеїа, кѣнд апої жѣделе прїмарїѣ фѣкѣнд о прескѣртаре дн тоате атѣт але пѣрѣдїлор кѣт шї але пѣрѣторїлор, се ретрасерѣ жѣдекѣторїї днтр'о одаїе, ка сѣ шї деа фїеде каре пѣререа, спре а се пѣтеа фаче септїнда хотѣрѣтоаре; фѣкѣндѣсе шї ачеаста не ла 11 чеасѣрї шї 20 мїнѣте поаптеа лї се чїтї септїнда дн пѣнт дн пѣнт, дѣпѣ кѣт фѣрѣ вїновѣдїї. О'Коннел кѣ фечїорѣл сѣѣ шї днѣс кѣ патрѣ лѣпгѣ сїне се афларѣ вїновадї ла челе маї тѣлте пѣнтѣрї. Дн ачелаш чеас не афарѣ днпрецїѣрѣл салеї се афла маї тѣлте мїї де оаменї адѣнадї, карїї днтокма ка о дїнїоарѣ ла романї дн прецїѣрѣл капїтолѣлї, аѣгента септїнда хотѣрѣтоаре асѣпра апѣрѣторїѣлї лор. Дндатѣ че се лѣдї фаїма осѣпдїреї лѣї О'Коннел, тѣлдїмеа їсвѣтї дн ваїете кѣтпїте шї дѣрероасе, їар днтр'ачѣеа не зр-ма жѣделї прїмарїѣ, каре ешї дн трївзнал спре а терѣе акасѣ, се трїмїсерѣ флѣїерѣтѣрї шї днжѣрѣрї, дн кѣт пѣлїціа треѣї сѣ пѣша-скѣ ла мїжлок. Попорѣл четѣдїеї Дѣлїн есте фоарте скѣрѣїт. — Се авде, кѣ О'Коннел се ва педепсї кѣ днкїсоаре де зп ап. — Дѣпѣ цїрїле челе маї нѣс се зїче, кѣ О'Коннел ар фї дндрептат їарѣш не попор ла сѣпѣнере шї аскѣлтаре, ел днѣс п'аѣ деспѣрат кѣ пѣ ва їсвѣтї.

МОЛДАВІА.

1-їа шїї, 13. Февр. Езропа, скріе томѣрї днтрїеї дн фаворѣл десровїреї шклавїлор шї Англїа жѣртфї мїліоане спре а кѣлка негодѣл кѣ негрїї; сѣ не тѣнгѣїем шї пої а чїтї зрѣтѣвареле ка оаменї шї крецїїї.

„Текстѣл проектѣлї пентрѣ регѣларїсїреа цїганїлор мїтрополїеї, а епїскопїлор шї а тѣпѣстїрїлор дн деовѣде, атѣт ачелор пѣтѣптецїї кѣт шї ачелор днкїпате ла локѣрїле дн жос.

1-їа. Цїганїї ватранїї а клїросѣлї, фѣрѣ осевїре десровїндѣсе, се днтре дн рѣндѣїала лѣкѣїторїлор словозї, шї се фїе ашезадї кѣ асемїне дрїтѣрї шї дндаторїрї атѣт кѣтрѣ пропрїета дѣпѣ ашезѣтѣнт, кѣт шї дн челе-лалте дѣрї.

2. Цїганїї вѣрѣлашї, че сѣ афлѣ кѣ пѣщепѣзѣрї прїп тѣрѣрї, десровїндѣсе, асемїне ка шї чеї ватранїї, се днтре дн рѣндѣїала патентарїлор, фїеде каре дѣпѣ стареа дн каре с'ар афла, потрївїт кѣ регѣларїсїреа патентарїлор тѣрѣовецїї.

3. Дѣрїле зпор асемїне цїганї, атѣт ачелор де каре се ростеде дн ачест ал доїме артїкѣл, кѣт шї ачелор де каре се вороведе дн артїкѣлѣ де маї сѣс днѣлїѣ, дмплїнїндѣсе де кѣтре вїстїерїа пѣмїнѣаскѣ, сѣ се пѣстрезе дн деосевїре де венїтѣрїле статѣлї, шї сѣ днтревїндѣзе пѣмаї ла десровїреа цїганїлор робї а партїкѣларнїчїлор феде, каре ар вої аї вїнде, шї не фїеде каре ап сѣ се деа ла овѣеаска обїчнїта адѣнаре лѣтѣрїтѣ сокотеалѣ де ачещїї ванї.

Не ачесте прїнцїпї, цїганїї клїросѣлїї фїїнд де акѣм днпїнте ка шї чеїмалдї оаменї словозї, рѣтѣл дн дрептате де а сѣ кѣсѣторї кѣ молдовенї.“ (Ва зрма зп коментар.)

ЏИРИЕА БЪМИЛОР

днтре Молдова ши Валахия.

(Капет.)

Астъзи Ромъниї дин Валахия аѣ днченѣт съ касте де пѣмѣнт; мѣлѣї проприетарї се днделетническѣ кѣ днвѣнѣтъдїреа семїндеї, ши песте пѣдїні ані дн Бръма ши дн Галацї се вор вїнде гръле де тот фелѣл кѣ ачелаш преѣ. Асеменеа ши пентрѣ вїте; ачеле де Молдова се вѣндѣ кѣ зп преѣ маї сѣс де кѣт але Валахїеї; ши днтр'ачелашї тѣргѣрї ар пѣтѣ дїне конкѣренѣца зпеле кѣ алтеле кѣ преѣзрї деосебїте; аша дар нѣ тревѣїе съ не темет кѣ консоматорїї афлѣнд вїте маї еф-тїне дн Валахия де кѣт дн Молдова, с'ар дѣче съ ле еа де аколо; лѣсѣнд а зїче кѣ нѣ дїне мѣлт маї скѣмп не перѣдетор съ ле треакѣ деадрептѣл прїн Трансїлванїа ши прїн Бѣковїна, де кѣт дакѣ леар адѣче де ла Фокшенї прїн Молдова ши леар скоате не ла Маторнїцѣ. Афарѣ де ачесте консїдерацїї, матерїїле че проѣдѣчет пої сѣнт дестѣл де кѣвтате, ка деокамдатѣ съ нѣ гѣндїм де кѣт кѣм ам пѣтеа проѣдѣче кѣтїмї маї марї, ши де соїзрї маї вѣне, їар нѣ кѣм ле вом петрече; пентрѣ кѣ дн зї дн зї, славѣ Домнѣлѣї, кѣвтареа проѣзктелор поастре спореѣше, ши не пѣтем адѣче аїнїте де повестеа ротѣнеаскѣ: лак съ фїе, вроаѣше мѣлте. Да кѣ ачеста ар пѣтеа аеа вре о днрїзрїре, ар фї пѣтаї ши пѣтаї асѣпра комерѣдѣлїї дн лѣвнтрѣ, адекѣ кѣ с'ар пѣтѣ вїнде грѣѣ де песте Мїлков днкоаче пентрѣ консѣмацїа тѣргѣрїлор; дар кїар дн оранеле челе маї апроане де Фокшенї, преѣзм Текѣчїї ши Бѣрладѣ, нѣ есте де темѣт кѣ с'ар пѣтеа вїнде вре о маре кѣтїне, пентрѣ кѣ гръле Молдовеї сѣнт маї вѣне, ши ачѣї че дїнѣ пїтѣрїїле кѣмпѣрѣ де време грѣѣ де не ла цѣранї, ши тот деаѣна кѣ 10 ши 15 леї кїла маї жос, де кѣт кѣм лар кѣмпѣра де ла проприетарї. Кѣ тоате кѣ гръле Валахїеї сѣнт маї ефтїне, дар сѣнт маї славе, ши прїн транспорт преѣдѣл лор ар тревѣї съ се днкарче атѣт, днкѣт нѣ есте грїжѣ кѣ ар пѣтеа тѣкар съ дїе конкѣренѣце ка але Молдовеї. Дар кїар де ам прїїмї кѣ дн тѣргѣрїле челе кѣ апропїере де Молдова с'ар пѣте петрече вр'о 10,000 саѣ 15,000 кїле, съ сокотїм кѣт грѣѣ дн Молдова ар трече песте Мїлков пѣтаї пентрѣ семѣндѣ? Негренїт кѣ афарѣ де 100,000 кїле че се експортѣазѣ астѣзї не ла Галацї ар маї ешї тѣкѣ 20,000 саѣ 30,000 кїле дн Валахия, ши ачеста кѣрат дн фолосѣл Молдовенїлор; дн зрмаре де ва ешї деокамдатѣ зп фолос пентрѣ зпїї саѣ алѣїї дн Ромънї, нѣ есте дндоеалѣ кѣ ва фї дн времеа де астѣзї пѣтаї дн фолосѣл Ромънїлор дн Молдова. Дар съ зїчет кѣ Валахия днвѣнѣтъдїндѣ ши овїектеле де експортацие прїн днкрѣчїшареа вїтелор ши прїн семїнда Молдовенеаскѣ, ва аеа марї фолосѣрї дн вїтор, тѣкѣ нѣ есте педїкѣ де а нѣ рѣдїка вѣтїле

днтре Прїнчїпатѣрї, нїчї поате съ адѣкѣ стїптеалѣ комерѣдѣлїї Молдовеї; кѣчї ачеста есте дн фїреа лѣкрѣрїлор, пентрѣ кѣ Валахия де ши есте маї пѣдїн лѣкѣїтѣ, дар аре зп кѣмп маї днтїне, ши де нѣ ши ва днвѣнѣтъдї семѣндѣ ши соїзрїле вїтелор прїн челе дн Молдова, чїне о поате опрї де а адѣче семѣндѣ дн Крїм ши вїте дн Џнгарїа, преѣзм се ши фаче акѣм? —

Індѣстриа вїтелор аѣ днченѣт а скѣдеа дн Молдова, дн прїчїнѣ кѣ дн партеа де сѣс проприетарїї нѣ маї дїнѣ вїте не фѣл, чї пѣтаї пентрѣ консѣмацїа паїелор ши а врахїї де ла велнцїї. — Ачестѣ індѣстріе есте пѣстратѣ кѣ тотѣл Ромънїлор дн Валахия, пентрѣ кѣ аѣ лок мѣлт пелѣкѣїт. Кѣт пентрѣ вїнаде, поате зїче чїнева кѣ сїзранѣце кѣ нѣ вор трече 2000 ведре дн Молдова, зпа кѣ преѣдѣл вїнѣлѣї есте дестѣл де жос дн Молдова, ши ал доїлеа кѣ проприетарѣл аре топополѣл вѣзтѣреї. Дн Галацї нѣ се вїнде де кѣт пѣтаї вїн де Одобецїї, ши ачеста пѣтаї пентрѣ кѣ есте маї траїнїк. Лемпеле треѣкѣ ши акѣм фоарте словод; тоатѣ лемпѣрїа де констрѣкцїе дн Бръма есте де не Бїстрїцѣ, ши лемне де стежар марї с'аѣ вѣндѣт анѣл ачеста дн Галацї адѣсе токмаї дн сѣсѣл Олтѣлѣї фѣрѣ опрїре. Дар адевѣрѣл есте кѣ ракїл дн Молдова се ва вїнде дн Валахия, ши велнцїеле вор кѣцїїга фоарте мѣлт. Дрепт ачѣа тревѣе овїнеаска адѣнаре съ їеа вѣне тѣсѣрї, ка ачест проѣзкт съ нѣ се днмѣлѣаскѣ; пентрѣ кѣ ачеста есте о кангрїнѣ днфрїкошатѣ атѣт пентрѣ цѣранї кѣт ши пентрѣ стареа чеа де жос а лѣкѣїторїлор тѣргѣрїлор, днкѣт пентѣсѣрата днтрѣвѣїндаре а ачестѣї вѣзтѣрї, каре аѣ ажзїне гѣрѣфѣл некѣмпѣтѣреї, мїнеѣше а дѣрѣпѣна стареа моралѣ ши фїсїкѣ нѣ пѣтаї а лѣкѣїторїлор де астѣзї чї ши а цѣнерациїлор вїитоаре. Фїене де пїлдѣ поцѣлацїа Галїцїеї вреднїкѣ де жале, маї кѣ самѣ дн прїчїна ракїлѣї, дар съ не фїе де пїлдѣ ши тѣсѣрїле че а лѣат стѣпнїреа авѣстріеаскѣ ка съ стїрнеаскѣ ачест кѣмплїт рѣѣ.

Проїектѣл Д-лѣї Стїрбеїѣ а фост фоарте вїне прїїмїт дн Молдова, ши тревѣе съ деа чїнева тоатѣ лаѣда мїнїстерїлѣї дн Іашї, кареле зпїндѣсе ла ачеста а терс ши маї департе, пропвїнд ши алте тѣсѣрї дїптїтоаре кѣтрѣ адевѣратѣл дѣх а артїкѣлелор 445 ши 426 дн регламент, адекѣ съ се прїїнеаскѣ ка лѣкѣїторїї ачестор доѣз прїнчїпатѣрї, карїї вор аеа днсѣнїрїле черѣте де амѣзѣмѣнт, съ се фолосеаскѣ дн амѣндоѣз цѣрїле де о потрївѣ де тоате дрептѣрїле чївїле ши полїтїче.

Тревѣе съ пѣдѣждѣїм кѣ овїнеїїле адѣпѣрїї дн Бѣкѣрѣцїї ши дн Іашї вор да тоатѣ вѣгареа де самѣ че вреднїчеѣше проїектѣл че лї вор днфѣдоша гѣвернѣрїле респектїве, ши кѣ дн вор десвате кѣ тоатѣ кѣвенїта адѣнчїме.

(Дн „Пропѣшїре“ Нр. 1.)

Г.